

працездатні люди дітородного віку (більше половини трудових емігрантів – особи віком до 40 років). Навіть якщо їх діти виховуються в рідній країні, вони часто наслідують своїх батьків і також у майбутньому стають трудовими мігрантами. Це підтверджують опитування старшокласників, які показують, що 65 % випускників мають бажання у майбутньому працювати за межами своєї країни.

Важливим негативним наслідком трудової міграції є і те, що частина заробітчан є нелегально працюючими, що несе у собі загрозу непоодиноким випадків порушення їхніх людських та трудових прав, аж до підневільної праці, сексуальної експлуатації.

В сучасному глобалізованому світі активізація міжнародної міграції є закономірним явищем, але його негативні наслідки для країни-донора можуть переважати позитивні. Ось чому так важливо стимулювати зайнятість всередині країни, створювати нові робочі місця, підвищувати рівень та якість життя, щоб громадянам країни не було потреби шукати кращої долі за кордоном.

Одержано 24.04.2019

УДК 340.12

Дмитро Іванович СЕРХОВЕЦЬ,

курсант групи Ф2-102 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат філософських наук, доцент Мошенський О. С.

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ІДЕЇ ТА РОЗУМІННЯ ЗАКОНУ В АНТИЧНІЙ ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ

Людина у всі періоди свого історичного буття з особливим інтересом підходила до процесу осмислення самої себе, світу навколо себе, себе у світі і світу у собі. Не є винятком і світ права. Правова думка у Стародавній Греції розвивалася у комплексі філософських та політико-правових вчень, що дає нам змогу прослідкувати процес осмислення та розуміння права і закону давніми греками в творах античних філософів.

Особистості стародавнього елліна (грека) були властиві два протилежні начала, названі у філософській науці «аполонівським» і «діонісійським». Аполонівське змушує його прагнути гармонії з Логосом (космосом) і суспільством. Шлях до гармонії у розумінні грека лежить у дотриманні у всьому мірі і золотій середині. На противагу постає діонісійське начало, зміст якого полягає у прагненні до агресії, порушенні міри, традиції, давніх заборон. Однак з того, про що свідчать пам'ятки ми можемо говорити про те, що своє людське призначення давній еллін бачив не в порушенні норм і гармонії, а в її пошуку, створенні і захисті. Аполонівське і діонісійське начало з'являються в античній культурній свідомості як прототипи (архетипи) номоса (закону) і дісномії (беззаконня). Дані явища не можуть існувати одне без одного, вони взаємостримують та контролюють одне одного. Греки перші помічають цей

універсальний спосіб регулювання суспільних відносин. Завдяки енергійному засвоєнню світу, спразі пізнання, відмовленню від консервативних традицій, греки створили велику філософсько-правову культуру, що стала фундаментом сучасної юридичної науки та суттєво вплинула як на європейську так і на світову цивілізацію в цілому.

Для змістовного розгляду нашого питання, доречним було б розглянути філософсько-правові ідеї Геракліта, Сократа, Платона та Аристотеля. Саме вони починають виокремлювати їх в античному суспільстві як самостійну науку, яка займається вивченням змісту права, його сутності, поняття, форм існування і цінності, ролі у житті людини, держави та суспільства.

Геракліт вважав, що увесь світ підкоряється божому космічному Логосу. Логос – це голос космічної справедливості. Державні закони, усі морально-правові розпорядження повинні бути вироблені на основі законів Логосу. Знання про справедливість і закон – це частина знань про космос (як «упорядкований всесвіт», «світовий порядок»). У дотриманні номосів (законів) – зміст людського буття. Саме від Геракліта ведуть свій початок природно-правові доктрини Античності та Нового часу, що розуміють під природним правом деякий розумний початок (норму загального розуму), що повинна виражатися в позитивному праві.

На противагу філософам-софістам, а до них належав і Геракліт, виступають Сократ, Платон та Аристотель.

За Сократом справедливість – не просто критерій законності, вона, власно кажучи, тотожна з нею. Що законно, – стверджував філософ, – те і справедливо.

Ним були висунуті два типи основ моралі і права – об'єктивні і суб'єктивні. Пояснюючи об'єктивні підстави моралі і права, Сократ підкреслював, що в основі людського буття, соціального життя і соціального порядку лежать вищі божі закони – неписані розпорядження і заборони, що мають космічне походження. Тому об'єктивні і загальні морально-правові норми, що існують у суспільстві, як похідні від божих законів носять не відносний, а абсолютний характер. Найважливіша суб'єктивна основа моральної і законотворчої поведінки, за Сократом, – це знання. Існування об'єктивно-загальних моральних і правових норм вимагає від людини їх знання. Тільки людина знаюча, що таке справедливість – може бути справедливою, а знаюча суть чесноти – добродісною. Знання, вважав Сократ, – це шлях до моральної поведінки, а незнання – шлях до пороків і злочинів.

Платон жив в умовах занепаду давньогрецької державності, тому прагнув якимось чином зберегти той лад, який гинув, як форму організації суспільного і політичного життя. Його намагання чітко проявились у проєктах ідеального полісного ладу, детально розроблених у працях «Держава» і «Закони».

Філософсько-правові погляди Аристотеля (384–322 р. до н.е.) помітно відрізняються від поглядів його попередників. Це був апологет порядку, тверезий філософ-раціоналіст, що обґрунтував свої ідеї за допомогою теоретичних аргументів, а не міфів. Реаліст, а не утопіст, він, у першу чергу, цікавиться природними і соціальними підставами моралі і права.

Такою підставою для Аристотеля виступає сама людина, наділена особливою «політичною» природою і розглянута як «політична тварина» – унікальний суб'єкт, схильний і до аполонівської, і до діонісійської моделей соціальної поведінки. Мета і зміст людського буття не в пошуках насолоди, а в добродіючому і законослухняному існуванні.

Отож виходячи з вище викладеного матеріалу, можна зробити висновки про те, що вивчення розвитку філософсько-правових поглядів в Античності є цікавим і корисним для нас, як для майбутніх правоохоронців та правознавців. Адже виокремлення права як науки і самостійної галузі бере початок з праць античних філософів через створення своєї системи термінів та понять. Важлива роль у розвитку права, як одного із чинників становлення та розвитку громадянського суспільства, належить просвітницькій та освітній діяльності філософів, яка проявлялась у написанні праць та створенні перших наукових шкіл.

Одержано 11.04.2019

УДК 331.5(477)

Аліса Геннадіївна СІЛІНА,
курсант групи Ф1-104 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент Павленко Н. В.

ПРОБЛЕМА НЕФОРМАЛЬНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасній світовій економіці неформальна зайнятість є дуже поширеним явищем і є результатом добровільного виходу за межі формально інституціоналізованої економічної діяльності, що надає кращі умови для автономної самореалізації людини. Але в Україні вона найчастіше пов'язана з соціальною ексклюзією певних соціально незахищених груп населення, що готові, незалежно від рівня зарплатні та важких умов праці, братися за будь-яку роботу, щоб забезпечити своє виживання в умовах обмеженого доступу до легального ринку праці. Зважаючи на те, що неформально зайняті позбавлені соціального і правового захисту, їх права дуже часто порушуються, тому держава має проводити економічну політику, спрямовану на скорочення масштабів цього явища.

Згідно до Методологічних положень щодо визначення неформальної зайнятості населення, затверджених наказом Державної служби статистики України від 23.01.2013 № 16, до неформально зайнятих належать такі категорії населення: зайняті на підприємствах неформального сектора (незареєстровані самозайняті, роботодавці та їх наймані працівники); наймані працівники, які працюють на неформальних робочих місцях офіційного сектору (особи, які працюють за усною домовленістю та не мають будь-яких соціальних гарантій, зокрема: за них не сплачується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, вони не мають права на щорічну відпустку та оплачуваний лікарняний); наймані домашні працівники у домогосподарствах; члени